

**СМЈЕРНИЦЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПРОЦЕСА ПРОИЗВОДЊЕ И
ОБИЉЕЖАВАЊА ХРАНЕ ПРОИЗВЕДЕНЕ БЕЗ ГЕНЕТИЧКИ
МОДИФИКОВАНИХ ОРГАНИЗАМА (ГМО)**

Потреба за доношење Смјерница

Смјернице за утврђивање процеса производње и обиљежавања хране произведене без генетички модификованих организама (ГМО) настале су као резултат састанка министара одговорних за пољопривреду у ширем региону Дунава, који је на иницијативу Министарства пољопривреде и животне средине Републике Словеније и Дунав соја иницијативе одржан 23. августа 2013. године у Моравским Топлицама, а на којем се разговарало о импликацијама регионалне сарадње за протеинску сигурност у Дунавском региону. Министри су потписали заједничку декларацију у којој су се, између осталог, сагласили да треба „нагласити слободу избора потрошача успостављањем транспарентног интернационалног стандарда за праћење производње, контролу и систем сертификавања обиљежавања производа као производа без ГМО-а (GMO-free), за производе на бази биљака, прерађевине и производе животињског поријекла”.

Тим из Савезне агенције за животну средину из Аустрије (Umweltbundesamt), у блиској сарадњи са Њемачком организацијом за међународну сарадњу (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit – GIZ) и Дунав соја иницијативом, био је одговоран за координацију и предједавање партиципативног стручног процеса успостављања стандарда за обиљежавање прехранбених производа без ГМО-а, као и повезаног система контроле за Дунавски регион.

Уз подршку ГИЗ-овог пројекта, чији је циљ јачање економске, еколошке и социјално одрживе производње соје без ГМО-а у одабраним подручјима Дунавског региона, основана је Техничка радна група Босне и Херцеговине за преглед и разматрање предложеног обиљежавања хране произведене без ГМО-а и контроле производње без ГМО-а засноване на ризику. У Техничкој радној групи били су представници: Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Савјета за ГМО Босне и Херцеговине.

Финални текстови смјерница под називом:

- a) Стандард о утврђивању процеса производње и обиљежавања хране произведене без генетички модификованих организама (ГМО),
- b) Стандард за контролу производње без генетички модификованих организама (ГМО) засноване на ризику

достављени су земљама Дунавског региона с циљем примјене, нарочито земљама које још немају своје националне приступе за обиљежавање и контролу производа без ГМО-а.

Све остале европске земље које су заинтересоване за успостављање система обиљежавања и контроле производа без ГМО-а позване су да користе ове финалне текстове смјерница.

На основу члана 17. став 1, члана 53. став 3, члана 54. став 1, тач. а), б), и г) и члана 56. став 3. Закона о храни („Службени гласник БиХ“, број 50/04), члана 61. Закона о управи („Службени гласник БиХ“, бр. 32/02 и 102/09) и члана 36. Правилника о пружању информација потрошачима у храни („Службени гласник БиХ“, број 68/13), директор Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине д о н о с и

**СМЈЕРНИЦЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПРОЦЕСА ПРОИЗВОДЊЕ И
ОБИЉЕЖАВАЊА
ХРАНЕ ПРОИЗВЕДЕНЕ БЕЗ ГЕНЕТИЧКИ МОДИФИКОВАНИХ
ОРГАНИЗАМА (ГМО)**

**Члан 1.
(Предмет)**

(1) Смјерницама за утврђивање процеса производње и обиљежавања хране произведене без генетички модификованих организама (ГМО) (у даљем тексту: Смјернице) одређују се услови за храну чије обиљежавање, презентовање, оглашавање и пословна документација указују на то да је произведена без коришћења ГМО-а или производа који су настали или се састоје од њихⁱ. То у сваком случају подразумијева сљедеће формулацијеⁱⁱ: „произведено или обрађено без генетичке технологије“, „без генетичког инжењеринга“, „генетички немодификовано“, „без ГМО-а“, „без генетичке технологије“ или „без коришћења генетичке технологије“, као и термине: „у исхрани није коришћена генетички модификована храна за животиње“ и слично.

(2) Списак конкретних термина који се користе у различитим земљама дат је у Анексу ових смјерница.

(3) Ако су испуњени неопходни услови, треба омогућити да сертификовани органски производи буду обиљежени као производи без ГМО-а у складу са Смјерницамаⁱⁱⁱ.

**Члан 2.
(Циљ)**

(1) Смјернице се доносе како би се обезбиједила сљедивост, транспарентност и контрола производних процеса, те заштита интереса потрошача.

(2) Смјерницама се утврђују правила за производњу без ГМО-а за све фазе у ланцу исхране, као и за коришћење термина када је ријеч о производњи без ГМО-а за потребе обиљежавања, презентовања и оглашавања.

(3) Смјернице треба примјењивати као дио пакета који, такође, обухвата Смјернице за контроле производње без ГМО-а засноване на ризику. Када је то примјењиво, ове смјернице се повезују.

Члан 3. (Дефиниције)

Поједине дефиниције у смислу ових смјерница имају следеће значење:

- a) "производња без ГМО-а" подразумијева примјену производних процеса у складу са правилима наведеним у Смјерницама у свим фазама производње, прераде, маркетинга и транспорта хране и сточне хране;
- b) "без ГМО-а" значи да потиче из производње без ГМО-а или је у вези са оваквом производњом;
- c) "руководилац" је појединац или субјекат задужен за постизање усклађености са правилима ових смјерница у оквиру привредног субјекта којим руководи;
- d) "биљна производња" је производња производа од пољопривредних биљака;
- e) "сточарска производња" је узгој или држање животиња (укључујући рибе, рептиле и водоземце) за производњу хране, вуне, коже или крзна или за друге производне сврхе. Ово не укључује: дивље животиње, животиње које се користе у спортским и културним догађајима (представе), експерименталне и лабораторијске животиње и бескичмењаке;
- f) "аквакултура" је узгој или гајење водених организама коришћењем техника које служе за повећање производње датих организама преко граница природног капацитета окружења;
- g) "период конверзије" је прелазак на производњу без ГМО-а у оквиру одређеног временског периода, у току којег се примјењују одредбе у вези са производњом без ГМО-а;
- h) "означавање" подразумијева сваку ријеч, податак, робни жиг, заштићени назив и сликовни или симболички приказ који се односи на производ и који се налази на било којем паковању, документу, обавјештењу, етикети, прстену или привјеску, а који прати или се односи на овај производ или на њега упућује;
- i) "рекламирање" је било каква комуникација или представљање у јавности у вези са трговином и пословањем у којем постоји намјера или могућност да се обликује и утиче на став, увјерење или понашање како би се непосредно или посредно промовисала продаја производа без ГМО-а;
- j) "промоција" је презентација хране, посебно њеног облика, изгледа или паковања, материјала за паковање, начина на који су ти материјали распоређени и положаја у којем се приказују;
- k) "цертификационо тијело" је независна трећа страна која обавља послове инспекције и сертификације у области производње без ГМО-а, у складу са одредбама ових смјерница;
- l) "производи за заштиту биља" су производи који се користе за заштиту биља,

средства за сузбијање штетних организама или за превенцију дјеловања ових организама. Када се ради о Смјерницама, узете су у обзир активне супстанце производа за заштиту биља;

- m) "генетички модификовани организам (ГМО)" јесте организам, изузев људског, у којем је генетички материјал измијењен на начин који се не може постићи природним размножавањем или природном рекомбинацијом;
- n) "произведено из ГМО-а" значи да је у цијелости или дјелимично настало из ГМО-а, али не садржи нити се састоји од ГМО-а;
- o) "произведено од ГМО-а" значи да је настало од ГМО-а као посљедњег живог организма у производном процесу, али да се не састоји од ГМО-а, не садржи и није произведено из ГМО-а;
- p) "организација" је група привредних субјеката из истог или различитих сектора производње без ГМО-а;
- г) "критичне компоненте" су пољопривредне биљке које имају генетички модификоване сорте и хибриде и које се гаје, те сировине или производи који садрже или се састоје од ових гајених биљака, као и састојци хране животињског поријекла и састојци хране као што су ензими, адитиви и друго, који нису обиљежени у складу са Уредбом Европског парламента и Савјета бр. 1829/2003 од 22. септембра 2003. године о генетички модификованој храни и храни за животиње (у даљем тексту: Уредба бр. 1829/2003), али се могу произвести од ГМО-а.

ПРОПИСИ У ОБЛАСТИ ПРОИЗВОДЊЕ

Члан 4.

(ГМО и производи произведени од или помоћу ГМО-а)

(1) Храна: ГМО и производи који настану из или од ГМО-а¹ неће бити коришћени за исхрану, за адитиве или за помоћна средства у преради хране.

(2) Храна за животиње и други производи: ГМО и производи који се произведу из ГМО-а неће бити коришћени као храна за животиње, адитиви или помоћна средства за прераду хране за животиње, средства за заштиту биља, ђубрива, средства за кондиционирање земљишта, сјеме, вегетативни пропагациони материјал, микроорганизми и домаће животиње у производњи без ГМО-а.

(3) Забрана коришћења из ст. (1) и (2) овог члана не односи се на ветеринарске медицинске производе произведене од или помоћу ГМО-а намијењених за храну и сточну храну.

¹ Примјери за производе произведене од ГМО-а: Це-витамин или ензим који је произведен од генетички модификованог микроорганизма.

Члан 5.

(Сертификат или потврда о усаглашености са критичним компонентама)

За гаранцију да у производњи неће бити коришћени ГМО-и или производи настали из ГМО-а, руководилац треба да обезбиједи да производи или састојци нису обиљежени према прописима Европске уније односно Уредби бр. 1829/2003 и Уредби Европског парламента и Савјета бр. 1830/2003 од 22. септембра 2003. године о слједивости и означавању ГМО-а и слједивости прехрамбених производа и хране за животиње произведених од ГМО-а (у даљем тексту: Уредба бр. 1830/2003), док је за производе који не потпадају под ове прописе потребно обезбиједити сертификат за критичне компоненте или потврду о усаглашености производње без ГМО-а.

Члан 6.

(Доказ о некоришћењу ГМО-а или производа произведених од ГМО-а)

С циљем доказивања да нису коришћени ГМО-и или производа који настају од ГМО-а (у вези са производима који не обухватају храну и храну за животиње или производима који настану од ГМО-а), руководиоци су дужни да обезбиједи од добављача потврду да испоручени производи нису произведени из или од ГМО-а, ако ове производе који нису без ГМО-а користе или набављају од трећих лица. Ова потврда не захтијева се за оне производе за чију се било коју методу која се примјењује у пракси, према посљедњим сазнањима, не може рећи да указује на то да су ГМ производи, да садрже ГМО или да су произведени из или од ГМО-а (на примјер, за чисте минерале, минерална ђубрива, хемијски синтетизоване материје из производа за заштиту биља или специфичне биљне или животињске врсте и микроорганизме).

Члан 7.

(Општи захтјеви)

(1) Цјелокупним пољопривредним газдинством управља се у складу са Смјерницама о производњи без ГМО-а, с тим да:

- a) пољопривредно газдинство може бити подијељено на јасно одвојене јединице или, када се ради о аквакултури, на мјеста производње, којима се не управља у потпуности према одредбама о производњи без ГМО-а. У сточарској производњи ове јединице треба да буду истакнуте као другачији производни сектор. У случају аквакултуре могуће је укључити исте врсте, под условом да су мјеста производње адекватно одвојена. Када се ради о биљкама, користе се различите сорте или хибриди које је могуће разликовати;
- b) када се, у складу са тачком а), свим јединицама на газдинству не управља по правилима о производњи без ГМО-а, руководилац раздваја површину, стоку и производе који се користе за потребе јединица без ГМО-а или се у њима

производе од површине, стоке и производа који се не користе у јединицама без ГМО-а или се у њима производе, водећи о томе одговарајућу евиденцију најмање за посљедњих пет година, како би се показало да су одвојени.

(2) Прерађивачки погони треба да испуњавају сљедеће захтјеве:

Производња прерађене, генетички немодификоване хране или хране за животиње погодне за производњу хране без ГМО-а одваја се просторно или временски од производње прерађене хране или хране за животиње која садржи ГМО и која није погодна за производњу хране без ГМО-а.

Члан 8.

(Посебни захтјеви у вези са храном)

(1) Сјеме или садни материјал за вегетативно размножавање:

У производњи хране биљног поријекла дозвољено је коришћење биљака чије сјеме или вегетативни пропагациони материјал није генетички модификован и за које не постоји ризик од присуства ГМО-а у пољопривредним производима.

(2) Сточарство:

У производњи хране могу да буду коришћени само животињски састојци пољопривредног поријекла, укључујући и аквакултуру, који потичу од домаћих животиња које нису ГМО-и и за чију су исхрану од самог рођења, или у случају сисара након престанка сисања, коришћени производи усклађени са Смјерницама.

Аквакултура без ГМО-а мора бити заснована на узгоју млађи која потиче из генетички немодификованих приплодних јединки.

(3) Пчеларство:

Пчелињи производи као што су мед, матични млијеч и полен могу се сматрати производима без ГМО-а само ако на три километра од локације пчелињих кошница нема пољопривредног земљишта са генетички модификованим биљкама (укључујући и експериментална огледна поља). Ограничење се примјењује током цјелокупне сезоне пчелиње испаше. Супстанце које се користе за исхрану пчела не смију бити генетички модификоване по поријеклу. Када је ријеч о пчелама, није одређен период конверзије.

Члан 9.

(Период конверзије)

Животиње које од самог рођења нису узгајане у складу са Смјерницама, или у случају сисара након престанка сисања, морају да прођу сљедеће периоде, односно прећи на исхрану храном за животиње без ГМО-а, прије него што је производ који је произведен од тих животиња или их садржи могуће пласирати на тржишту у складу са Смјерницама:

а) комплетан период товљења за свиње (са почетном максималном тежином од

- 35 кг);
- b) три мјесеца у случају стоке која се користи за производњу млијека, а двије седмице у случају набавке нове краве која већ даје млијеко за обнављање стада;
 - c) шест седмица у случају живине која се користи за производњу јаја;
 - d) пилићи не смију бити старији од три дана при конверзији на тов живине без ГМО-а;
 - e) цјелокупан период товљења животиња које се узгајају у води;
 - f) најмање једну годину прије клања код животиња које се користе за производњу меса или најмање три четвртине њиховог животног вијека, за животиње чији је животни вијек краћи од једне године.

Члан 10. (Изузеци)

(1) Ако храна која садржи више од једне компоненте у потпуности не испуњава захтјеве хране без ГМО, могуће је декларисати једну или више компоненти ознаком "без ГМО-а" (GMO-free) на листи компоненти. Ознака "без ГМО-а" може бити коришћена само ако све компоненте испуњавају ове захтјеве прописане Смјерницама.

(2) Храна такође може бити обиљежена као храна без ГМО-а ако садржи мање од 1% компоненти животињског поријекла које у потпуности не задовољавају критеријуме из ових смјерница. Ипак, такве компоненте не смију бити обиљжене према уредбама ЕУ бр. 1829/2003 и бр. 1830/2003. Свака компонента прехранбеног производа може бити оцијењена само као потпуно усаглашена или као неусаглашена са Смјерницама.

(3) У случају прехранбених адитива, помоћних средстава, арома, ензима, аминокиселина и осталих микронутријената, као и витамина, када не постоје на тржишту супстанце осим оних које су произведене помоћу ГМО-а, ове супстанце могу бити коришћене ако су уврштене на листу Европске комисије у складу са чланом 22. став (2) тачка (г), а у вези са чланом 37. став (2) Уредбе Савјета (ЕЗ) бр. 834/2007 од 28. јуна 2007. године о органској производњи и означавању органских производа и стављању ван снаге Уредбе (ЕЕЗ) бр. 2092/9.

ДОКАЗ О НЕКОРИШЋЕЊУ ГМО-а

(Ово поглавље Смјерница уско је повезано са Смјерницама за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику)

Члан 11. (Доказ руководилица и/или привредних субјеката)

(1) Руководиоци и/или привредни субјекти који пласирају храну у складу са описом дефинисаним Смјерницама на тржишту треба да обезбиједу одговарајуће доказе за праћење поштовања постављених правила дефинисаних Смјерницама. Они треба да

доставе документацију у вези са припремом, третирањем, прерадом и мијешањем хране или хране за животиње којом се потврђује да су испоштовани прописани захтјеви у погледу коришћења ове тврдње. Одговарајућа и слједива документација укључује слjedeће:

- a) обавезујуће изјаве од снабдјевача сировинама о испуњености предуслова за обиљежавање,
- b) извјештаје о анализама или документацију која са довољном сигурношћу показује да су испуњени предуслови за обиљежавање,
- c) сертификат за сваку критичну компоненту (видјети Нацрт смјерница за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику).

(2) Активности руководиоца и/или привредних субјектата контролише акредитовано сертификационо тијело.

Члан 12. (Контрола)

Усклађеност са Смјерницама контролише се у свим фазама производње, прераде и дистрибуције. Контрола исправности производње, прераде и обиљежавања заснива се на самоконтроли и спољној контроли, у складу са ИСО 17065 (видјети Смјернице за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику).

Члан 13. (Самоконтрола и спољна контрола)

(1) Самоконтроле (у складу са одредбама Смјерница за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику) спроводе се континуирано као дио задужења руководиоца и/или привредног субјекта коришћењем инструмената за документовање и спровођење самоконтроле.

(2) Спољну контролу и сертификацију континуирано спроводи сертификационо тијело које је акредитовано за контролу производње без ГМО-а и у складу са ИСО 17065. Контроле се спроводе на основу ризика, узимајући у обзир концепт критичних компоненти (видјети Смјернице за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику). Процјене ризика и контроле обављају се систематски и на начин који омогућава њихову слједивост.

Члан 14. (Гранична вриједност)

(1) Случајно и технички неизбежно присуство одобрених ГМО-а, као и производи произведени из и од одобрених ГМО-а, неће се узимати у обзир ако се на основу контроле може утврдити усклађеност са законодавством земље у којој се примјењују

Смјернице, у складу са уредбама ЕУ бр. 1829/2003 и 1830/2003, и ако се може доказати да овај удио не прелази 0,9% по састојку. Циљ је да се присуство ГМО-а у производима са ознаком "без ГМО-а" задржи у најмањој могућој мјери.

(2) Садржај ГМО-а у било којој сировини која се користи у производњи хране без ГМО-а или хране за животиње погодне за производњу без ГМО-а не смије бити изнад 0,9% по састојку, под условом да је то присуство случајно и технички неизбјежно.

(3) Контаминација одобреним ГМО-има у количинама испод границе мјерења (0,1%, у правилу) по састојку генерално се сматра технички неизбјежном или случајном.

Члан 15. (Аналитичко тестирање)

Аналитички доказ о одобреним ГМО-има или производима произведеним из или од одобрених ГМО-а у обиму изнад 0,1% и испод 0,9% мора се сматрати поводом за вршење контроле ефективности мјера у смислу производње. То се такође примјењује и на евиденцију добијену из поступака контрола ГМО-а или производа произведених из или од ГМО-а. Лабораторија која врши анализу мора бити акредитована у складу са ИСО 17025 (видјети Стандард за контролу производње без ГМО-а засноване на ризику).

Члан 16. (Услови за обиљежавање)

Услови за обиљежавање и рекламирање наведени у Смјерницама не примјењују се ако се ова евиденција не сачува или ако се не може отклонити оправдана сумња у вези са усаглашеношћу са условима из ових смјерница.

ОБИЉЕЖАВАЊЕ, ПРЕЗЕНТОВАЊЕ И ОГЛАШАВАЊЕ

Члан 17. (Обиљежавање хране без ГМО-а)

Сматра се да је храна означена на начин утврђен Смјерницама ако је из обиљежавања, презентовања, оглашавања и пословних докумената видљиво да је производ произведен према правилима наведеним у Смјерницама.

Члан 18. (Доказ о усклађености)

Описи у којима је наведено да храна потиче из производње без ГМО-а могу се користити при обиљежавању и оглашавању хране само ако су сви састојци ових производа произведени у складу са правилима наведеним у Смјерницама.

Члан 19.

(Избјегавање довођења потрошача у заблуду)

Није дозвољено коришћење термина, укључујући и термине који се користе као заштитни знакови, те праксе обиљежавања, презентовања и оглашавања које би потрошаче или кориснике могле да доведу у заблуду, јер се њима сугерише да је храна о којој се ради или састојци који се користе у њеној производњи у складу са правилима наведеним у Смјерницама.

Члан 20.

(Јасност обиљежавања)

Када је ријеч о храни произведеној према одредбама ових смјерница, обиљежавање и оглашававање треба да садржи јасну напомену да се ради о производњи без ГМО-а у складу са Смјерницама: нпр. **произведено без ГМО-а; потиче из производње без ГМО-а** или сличне фразе. Анекс ових смјерница садржи листу свих термина који су тренутно у употреби у различитим земљама.

Члан 21.

(Сертификационо тијело)

(1) При обиљежавању потребно је навести назив сертификационих тијела оператера или привредног субјекта које је спровело посљедњи корак у процесу припреме или прераде.

(2) Наводи садржани у чл. 13. и 14. Смјерница морају бити означени на истакнутом мјесту тако да буду лако видљиви, јасни и читљиви, те, гдје је прикладно, неизбрисиви.

Члан 22.

(Обиљежавање хране за животиње)

(1) Према Смјерницама, за обиљежавање хране за животиње може се користити слједећи израз: “погодно за производњу хране без ГМО-а“.

(2) Анекс ових смјерница садржи листу термина који су тренутно у употреби у различитим земљама.

РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ САВЈЕТОДАВНИ ОДБОРИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ХРАНЕ БЕЗ ГМО-А

Члан 23.

(Регионални консултативни и савјетодавни одбор)

(1) Препоручљиво је да регионални консултативни и савјетодавни одбор има једног представника одговорних власти земаља из Дунавског региона и додатне експерте из области производње без ГМО-а, обиљежавања и контроле хране, ако је потребно.

(2) Задатак овог одбора је, између осталог, обезбјеђење размјене информација и пружање конкретних савјета у вези са примјеном ових смјерница.

(3) Представник одговорних власти из става (1) овог члана у име Босне и Херцеговине је представник Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Члан 24.

(Национални консултативни и савјетодавни одбори)

Додатно, осим регионалног одбора, може се, на приједлог надлежних органа Босне и Херцеговине, ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, основати и национални одбор у Босни и Херцеговини с циљем давања савјета у вези са било којом темом која се односи на примјену Смјерница на националном нивоу.

Члан 25.

(Ступање на снагу)

Смјернице ступају на снагу даном доношења а биће објављене на службеној веб-страници Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине (www.fsa.gov.ba).

Број: 01-1-02-3-480-1/17

Датум: 05.04.2017. године

Директор
Мр сц. Џемил Хајрић, с.р.

АНЕКС

ЛИСТА КОНКРЕТНИХ ТЕРМИНА КОЈИ СЕ ТРЕНУТНО КОРИСТЕ У РАЗЛИЧИТИМ ЗЕМЉАМА ЗА ПОТРЕБЕ ОБИЉЕЖАВАЊА ПРОИЗВОДА БЕЗ ГМО-а

ХРАНА:

Аустрија: „ohne Gentechnik hergestellt“, „Gentechnik-frei erzeugt“

Француска: „sans OGM“

Словенија: „Brez GSO“

Мађарска: "GMO-mentes termelésből"

Њемачка: „ohne Gentechnik“

Сљедећи изрази преводи су њемачког израза „ohne Gentechnik“, који је верификовала асоцијација *Verband Lebensmittel ohne Gentechnik*, а означава храну произведену без генетичког инжењеринга и користи се на заједничком жигу „Ohne GenTechnik“ у земљама ван њемачког говорног подручја:

Италијански: No OGM

Шпански: Sin transgénicos

Енглески: Non GMO

ХРАНА ЗА ЖИВОТИЊЕ:

Аустрија: „geeignet zur Herstellung gentechnik-frei erzeugter Lebensmittel“

Словенија: „Primerno za proizvodnjo živil po zasebnem standardu Pridelano/proizvedeno brez GSO – brez gensko spremenjenih organizmov“

ⁱ Различите земље имају различите приступе у вези с питањем да ли ознаку „без ГМО-а“ могу носити производи који се производе од различитих пољопривредних биљака или само оних код којих се ГМО-и налазе на тржишту (као нпр. кукуруз, соја, уљана репица) и/или они код којих постоји потенцијални ризик од контаминације помоћу ГМО-а (као што су пиринач, производи од кромпира). Овим смјерницама не прописује се који од ових приступа би се могао примјењивати и не искључује се ниједна могућност. Могуће је да се питање о томе да ли овакво обиљежавање доводи потрошаче у заблуду ријеша на основу правила која прописују национални закони. Сами привредни субјекти који пласирају производе на тржиште треба да се побрину да не дође до повреде других националних закона.

ⁱⁱ Услови обиљежавања варирају од земље до земље, нпр. у Аустрији се могу користити сви наведени термини, док је у Њемачкој дозвољена само једна ознака -“без генетичког инжењеринга”. Предложено је упућивање на листу конкретних термина наведених у Анексу ових смјерница.

ⁱⁱⁱ Системи који тренутно постоје у Аустрији или Њемачкој омогућавају овакав приступ. На примјер, у Аустрији се на ознаци налази звјезда, која упућује на текст да, у складу са прописима Европске уније о органским производима, дати производ мора да буде без ГМО-а. Најчешћи разлог за одбацивање оваквог обиљежавања јесте то што може да доведе потрошаче у заблуду, с обзиром на то да сви други органски производи који немају ознаку „без ГМО-а“ испуњавају исте критеријуме. Међутим, њемачки органи власти тврде да групу производа, нпр. органско млијеко без ГМО-а, не би требало упоређивати са другим органским млијеком, већ са било којим другим млијеком. Дакле, оваквим поређењем, обиљежавање органског млијека ознаком „без ГМО-а“ не би требало да представља имплицитно рекламирање, те стога не би требало ни да доводи потрошаче у заблуду.